

Komentář: Proč „pravice“ prohrála volby? Protože je nevyhrála nikdy

Foto: ČTK

Václav Klaus v roce 1992. ODS tehdy získala bezmála 30 procent hlasů. Ilustrační fotografie

Jen třikrát v polistopadové historii získala česká „pravice“ většinu ve Sněmovně. Vždycky to ale bylo jen díky propadlým hlasům. Po víc než 30 letech experimentu je asi potřeba najít jinou cestu.

Už jsem tu historku popisoval, ale dneska se hodí ještě jednou.

V září 2021, krátce před tehdejšími volbami, jsem v Brně na mítinku špiček koalice Spolu potkal jednoho z blízkých spolupracovníků Petra Fialy.

„Tak jak to dopadne,“ optal jsem se zdvořilostně a nečekal tak přímočarou odpověď: „Jak by to asi mohlo dopadnout v zemi, která si dvakrát zvolila prezidentem Miloše Zemana,“ pravil ten muž. „Máme jedinou naději. Že se nám povede prolézt dírami ve volebním zákoně a propadne k tomu spousta hlasů.“

Šťastné slovo

Pravidelná sobotní glosa Jindřicha Šídla o věcech, které hýbou politikou a společností a kterých jste si třeba nevšimli, nebo nechtěli všimnout. Nové Šťastné slovo můžete už v pátek dostat přímo do své e-mailové schránky v rámci newsletteru Šťastný oběžník, kde také najdete další zajímavé čtení a novinky od týmu Šťastného pondělí. [Přihlaste se k odběru!](#)

A přesně to se o dva týdny později stalo. Hlasů těch stran, co zůstaly před branami Sněmovny, nakonec propadlo přesně 1 069 359, a Fialova koalice Spolu a PirSTAN se mohla ujmout vlády se 108 mandáty.

Teprve potřetí v polistopadové historii tak česká „pravice“, i když do ní budeme pro velké zjednodušení a zpřehlednění počítat Piráty nebo Zelené jako v roce 2006, dokázala získat a postavit většinu ve Sněmovně.

Ano, opravdu, stalo se to pouze třikrát. V letech 1992, 2010 a 2021. A to je všechno. A ve všech případech se to mohlo udát jen díky ohromnému propadu hlasů.

Dobře si na to pamatuje Petr Nečas, který jako premiér koalice s TOP 09 a Věcmi veřejnými disponoval v létě 2010 nejluxusnější historickou většinou 118 hlasů, aby ji během tří let dovedl k ponižujícímu pádu, předčasným volbám a nástupu Andreje Babiše. Jenže ve volbách 2010 taky pro strany pod pětiprocentní hranicí hlasovalo 985 075 lidí. Tehdejší volební masakr motorovou pilou odskákali třeba lidovci a vzhledem k letošku je možná na místě si lehce škodolibě připomenout tehdejší výsledky pro strany Miloše Zemana „Zemanovci“ (4,33) a Suverenity Jany Bobošíkové (3,67). Místři!

A když teď někteří nostalgici v ODS vzdychají nad těmi heroickými časy, kdy čistě pravicový, nekompromisní program klausovské ODS (což byla ve skutečnosti kombinace verbální thatcherovské revoluce a pragmatického bankovního socialismu) přitahoval třetinu voličů a vyhrával volby, pak je třeba říci: Ano, bylo to tak. ODS v čele s Václavem Klausem v roce 1992 získala bezmála 30 procent a jejich vláda s ODA a lidovci měla v České národní radě, která se záhy proměnila v Poslaneckou sněmovnu, většinu 105 křesel.

Taky ovšem tehdy propadlo celých 1 237 393 hlasů.

A to je všechno. Nikdy jindy už „pravice“ nebo prostě blok tažený ODS většinu složit nedokázaly. Klaus po roce 1996 vládnul - pouhý rok a půl - v menšině díky toleranci Zemanovy ČSSD, Topolánek o deset let později musel získat dva „konstruktivní poslance“ ČSSD Melčáka a Pohanku a stejně mu vláda vydržela necelé tři roky. A tím je výčet vlád „pravice“ vyčerpán.

Jinými slovy řečeno, jakkoliv se Češi často v průzkumech označují za „pravicově orientované“, u voleb se pak chovají jinak. Nebo si pod svou „pravicovostí“, třeba i tou bližší středů, představují prostě něco jiného, než jaká je aktuální nabídka.

Česká „pravice“ teď bude mít nejspíš dost času o tom všem přemýšlet a taky najít nové lídry, protože ti dosavadní, kteří dokázali Andreje Babiše v roce 2021 odstavit od moci, svou historickou roli splnili a jsou na odchodu - Petr Fiala, Zbyněk Stanjura, Markéta Pekarová Adamová, Pavel Blažek, který šel dřív, protože si chtěl užít pěkné léto, a další budou následovat. Prostor, jak najít cestu k historicky prvnímu většinovému vítězství „pravice“, je otevřen.

A ještě jednu poznámku. Opravdu pozorní političtí nadšenci by mě mohli chytnout za slovo a namítnout: A co rok 1998, kdy ODS, lidovci a Unie svobody disponovali ve Sněmovně 102 mandáty a ve volbách jich propadlo „jen“ 675 tisíc? Přesně tak to je. Osobní vztahy tehdy půl roku po dramatickém pádu druhé Klausovy vlády ale takovou alianci fakticky dopředu vylučovaly. Klausova ODS dala přednost mocenskému dealu zvanému opoziční smlouva se Zemanovou ČSSD a doufala ve dvě věci: Že se sociální demokracie rychle „historicky znemožní“ a díky změně volebního zákona budou zlikvidovány i menší strany.

Nevyšlo ani jedno. Někdo prostě musí občas objevit i slepé uličky.